

שיל"ת

קונטרס

דפידשנו

על סדר הדף היומי

קובץ ביאורים והערות על סדר הדף היומי שנתלכנו
בלימוד בצוותא על ידי

הר"ד זלמן חיים הומינר הי"ו
והבה"ח יוסף יצחק גולדשטיין הי"ו

יוצא לאור ע"י

ארגון שיעורי תורה שע"י קהילת קרעטשניף

גליון מה שנה ב' פרשת בראשית חודש תשרי שנת ה' תשפ"ב

לפ"ק

ביצה כד. - ל:

קוראים המעוניינים להצטרף לרשימת תפוצה
במייל ניתן לפנות לכתובת המייל

sh0533132203@gmail.com

לתרומות ולהנצחות וכן בכל ענייני הגיליון ניתן
לפנות

להר"ר זלמן חיים הומינר בפל'

053-3132203

בברכה מערכת דפירשנו

נ.ב. הביאורים והערות נכתבו תוך כדי לימוד ואפשר ונפלו טעויות ולכן
נבקש מכל מי שיש לו הערות או הארות אם יוכל לשלוח בכתב לכתובת מייל

sh0533132203@gmail.com

פרק ג

דף כד ע"א

ק"ב. בגמ' דתנא דבי ר' ישמעאל
למה נקראת שמה צפור דרור
שדרה בבית כבשדה. והיינו
דרור לשון דירה שדרה בכל
מקום, כן ביאר רש"י. וקשה
למה ליה לר' ישמעאל לבאר
הלשון דרור בביאור מחודש זה,
היה לו לבאר כמו שמצינו בקרא
ונתת דרור בארץ, דהיינו לשון
חופש ובלא מרות, שאין לעבוד
את האדמה, וכמו כן כאן שאין
הצפור מקבלת מרות וכפשוטו,
וצ"ע.

ק"ג. בגמ' אי נמי כל היכא דאיכא
עוקצי עוקצי ביבר גדול ואידך
ביבר קטן אי נמי כל היכא
דנפלי טולא דכתלי אהדדי
ביבר קטן. צריך ביאור
דלכאורה סתרי ב' הפירושים
אהדדי, דלפירוש ב' של רב אשי
אמרו דכל דיש בו עוקצי דהיינו
זוויות, ויש לה היכן לברוח מפני
בעה"ב, הוה ביבר גדול, דא"א
בקל לתופסה, ואילו בפירוש ג'
של רב אשי אמרו דאם נפלו צל
הכתלים זה על זה, די בכך

שיהא נקרא ביבר גדול,
ולכאורה הוא אפי' ביש לה
זוויות שיכולה לברוח מפניו,
וא"כ למה הוה בכהאי גוונא
ביבר קטן. ועיין רש"י בד"ה
דנפלו טולא, דביאר דהוא משום
קטנו וקצרו, משמע דדווקא
כשיש בו ב' התנאים יחד, דגם
קטן שאין לה היכן לברוח, וגם
שהיא צר דנפלו צל הכתלים זה
על זה, אבל זה בלא זה לא הוה
ביבר קטן. אבל א"כ צריך
ביאור למה לא כתב כן רב אשי
להדיא, דבפשיטות נראה
דבפירוש זה של נפלו טולא,
אינו סובר דבעינן שלא יהיו
זוויות כבפירוש הקודם, וצ"ע.

קיד. בגמ' אמר רב יוסף אמר רב
יהודה אמר שמואל הלכה
כרשב"ג אמר ליה אביי הלכה
מכלל דפליגי. ותירץ לו רב יוסף
מאי נפקא לך מינה. ובאמת
צריך ביאור דקושיית אביי
קושיא נכונה היא, דלמאי היה
צריך רב יהודה אמר שמואל
לומר דהלכה כרשב"ג, אם כלל
לא נחלקו בזה. ואולי יש לומר
דהיות ולעיל הביאו משנה

לפרש דמיירי בספיקא, ומ"מ
אסורין מחמת הספק, דאפשר
ביו"ט נצודו ואסורין, והוה ממש
כדיוקא דרישא, ולא קשה מידי,
אבל עכשיו דכתיב 'בידוע'
שנצודו ביו"ט, ממילא מוכרחים
לומר דמיירי שבדקן משחשכה,
וממילא אין זה ספק אלא ודאי,
ולכך הקשו הא גופא קשיא.

קמז. בגמ' אנא דהואי בי מדרשא

דהרי בי לוי דלא הוה בי
מדרשא לא הדר ביה. צריך
ביאור דאחר שסיפר רב איך
היה המעשה שחזר בו רבי
בצפרא, לכאורה שמע לוי ממה
שהיה מספר, וודאי שרב היה
מקובל ונאמן עליו לשמוע ממנו
מה היה לצפרא, וא"כ למה לא
חזר בו גם לוי מדבריו, דהרי
רבו רבי גם חזר בו. ואולי יש
לומר דאפי' דשמע לוי המעשה,
מ"מ כיון שלא ירד לטעם דבריו
של רבי שחזר בו, לא קיבל
הלכה כן כיון שהבין יותר כמו
שהבין רבי בהו"א שמותרין
באכילה, ורק אם היה לוי נמצא
בבי מדרשא גם בצפרא, היה
מבין דעת רבי לחזור בו, ואז
היה מקבל הלכה כדבריו, וזהו

משבת דבו חלק ר' יהודה
דהביבר אינו נצוד ועומד,
וממילא אסור לצוד ממנו
בשבת, לכך קאמר שמואל
דהלכה כרשב"ג ולא כר' יהודה,
ומה דלא אמר שמואל הלכה
כרבנן, ולמה אמר כרשב"ג, זהו
משום דרשב"ג אמר יותר
להדיא לחלק בין הביברין. ומה
שאביי כן הקשה על כך, זהו
משום דמ"מ כאן לא נחלקו רבנן
ורשב"ג, והיה נראה שעל
משנתינו אמר שמואל שהלכה
כרשב"ג ולא כרבנן, ולכך הקשה
דהרי לא נחלקו, אבל באמת מה
שאמר כן שמואל היה לאפוקי
מר' יהודה ולא מרבנן, רק
שנקט רשב"ג דאמר כן להדיא.

דף כד ע"ב

קמז. בגמ' בא ומצאן מקולקלין

ביו"ט בידוע שביו"ט נצודו
ואסורין הא גופא קשיא וכו'.
ביאר רש"י דמיירי כגון שבדקן
משחשכה ולא היו מקולקלין
ועכשיו מקולקלין ולהכי פריך הא
גופא קשיא. היינו דאם לא היה
כתוב 'בידוע' שנצודו ביו"ט, לא
היה קשה מידי, דהיה אפשר

וקטנה היא לכך האם והבת שוות ולכן יש חשש שתתחלף. אבל קשה למה דווקא באמה חששו שתתחלף, הרי חשש זה שייך גם שתתחלף בחבירתה.

ועוד קשה למה רק בצפור דרור חיישינן לכך, וכי בסתם צפור לא שייך שתתחלף בחבירתה, וכי רק באמה יש חשש לחילוף. ואולי יש לומר דדווקא באמה חיינין יותר, דרגילות היא שהאם והבת יהיו באותה קן, ולכך דווקא בצפור דרור ששוות הם חיישינן לכך, אבל בסתם צפור דרק לחבירתה יש לחוש, לא חיישינן לכך, כיון שהיא אינו שכיח שתהא בקן זו גם חבירתה, ולכך לא חיישינן לחילוף.

ק"ט. בגמ' וזו עדות שהעידו מפי שמעיה ואבטליון תיובתא ומי בעיא זמון והתניא וכו'. צריך ביאור מה היה התיובתא בתחילה, ומה הקושיא מהא דרשב"א שלא הצריך זמון, וכי א"א שיהא בזה מחלוקת תנאים, וזה אמר הדא וזה חלק עליו וכבכל הש"ס, ומאי קושיא איכא ומאי תיובתא איכא, וצ"ע.

שאמר רב שלא ימנע אדם עצמו מביהמ"ד אפי' שעה אחת.

דף כה ע"א

ק"ז. בגמ' אמר רבה בר רב הונא אמר רב הסוכר אמת המים מערב יו"ט ולמחר השכים ומצא בה דגים מותרין. ביאר רש"י דסותמה שלא יכנסו בה דגים מבחוץ משתחשך, ואת אלה הכין והזמין ע"י מעשה זה. חיינו דלכך סותם אמת המים כדי שיכנסו מערב יו"ט דגים, ואת אלה הוא מזמין ומכין ליו"ט, ולא מיירי שמצא בלא שהכין. וא"כ צריך ביאור מהו הלשון שנקטו שמצא דגים, הרי אין זה מציאה אלא הכנה בידיים ממש. והביאור הוא שזה רצה רב לחדש, שלא תאמר אלו מצא עכשיו וביו"ט הצליחו ונכנסו דגים אלו לכאן, וא"כ אסורין הם, אלא אמרינן דדגים אלו הם ממה שהכין מערב יו"ט הגיעו, ולכן הם מותרים.

ק"ח. בגמ' וצפור דרור צריך לקשור בכנפיה כדי שלא תתחלף באמה. ביאר רש"י דהיות

דף כה ע"ב

קב. בגמ' תנא דבי ר' ישמעאל מימינו אש דת למו אמר הקב"ה ראויין הללו שתנתן להם דת אש. לכאורה קשה מניין לו לר' ישמעאל דזהו פירוש הכתוב כאן, הי לא כתיב כאן כלום מהא שראויין לקבל, וכתיב רק דהתורה נקראת אש דת. ועיין רש"י דכבר ביאר דכתוב זה הוא המקראות החסירים, וזהו שאמר ר' ישמעאל דחסר כאן ביאור הכתוב דאמר הקב"ה דראויין הללו וכו'.

קבא. בגמ' איכא דאמרי דתיהם של אלו אש שאלמלא נתנה תורה לישראל אי כל אומה ולשון יכולה לעמוד בפניהם. קשה דכי א"כ נאמר דבשביל שקבלו ישראל את התורה, לכך האומות כן יכולין לעמוד בפניהם ולשלוט בהם, וכי שייך שבשביל שקבלו התורה יענשו בעונש זה. ועיין במהרש"א דכבר הקשה לו כן, ולכך ביאר שלא מיירי כארן מישראל כלל שישלטו בהם האומות, אלא מיירי כאן על התורה עצמה,

שאין האומות יכולין לעמוד בפניה, ורק ישראל שדתיים אש הם יכולים לעמוד בפניה ולקיימה. אבל א"כ קשה דהא כתיב כאן שאלמלא וכו' שמשמע דרק אם לא קבלו ישראל את התורה כן הא, ולדברי המהרש"א קשה דהא גם עכשיו שקבלו ישראל את התורה אין כל אומה יכולה לעמוד בפניהם. ויש לומר דזהו כוונת ר' ישמעאל דבאמת שאר האומות גם עכשיו אינם יכולין לעמוד בפניה, ומה שנשתנה עכשיו היא שישראל כן יכולין לעמוד בפניה, וממילא יש כן אומה ולשון אחת העומדת בפניה. אבל א"כ קשה דהא לפי זה מה תביעה יש על שאר האומות שלא רצו לקבל התורה, הרי אין זה באפשרותם כלל, ומאי טענה יש עליהם. ולכך נראה לומר דבאמת אחר שקבלו ישראל התורה הצליחו לעדן התורה ולרככה שראויה לכל אומה ולכל לשון, ולכך יש תביעה גם על שאר האומות למה אינם מקבלים התורה ומקיימים אותה. ומה דלכאורה

קבג. בגמ' א"ל רב נחמן לחמא בר אדא וכו' ובעי מיניה כסא מה אתון ביה וכו' שאני ילתא דבעיתא. היינו דרב נחמן אמר לו לחמא לברר הדין בכסא אפי' ברבים צריכים לו, דהרי כבר ידע רב נחמן מן ההיתר הזה, ורק רצה לדעת עד כמה מתירים ביה, וע"ז אמר ר' זריקא ובלבד שלא יכתף. וא"כ צריך ביאור, דלעיל כמה שאמרו ואין יוצאין בכסא אחד האיש ואחד האשה, ראיתי מבארים דמה דהיו צריך להוסיף דכך הדין גם באשה דפשיטא הוא דבשניהם הדין כן, דחידוש יש בזה שאפי' דבעיתא גם אסור. ואילו לגבי ילתא מה דהתיר לה רב נחמן משום דבעיתא, כבר הקשה בתוס' למה התיר לה רב נחמן הרי אסרו אפי' באשה וכנ"ל, ותירץ דמיירי בצורך רבים. ולכאורה קשה דהא אפי' בצורך רבים אמר ר' זריקא לעיל דאסור לכתף, וה"ה אפי' באשה דבעיתא דהרי אמרינן אחד האשה, וא"כ עדיין קשה למה התיר לה רב נחמן. וכן קשה בהא דאמימר ומר זוטרא

עדיין קשה דכשרצו ליתן להם התורה עדיין לא היה באפשרותם לעמוד בה, והדרא הקושיא לדוכתא דמה טענה יש עליהם. והביאור הוא דמ"מ כשמירבו לקבלה לא היו יודעים מכך, וגם עכשיו שכבר יודעים מכך כבר כן יכולים לעמוד בפניה, ולכך תביעה יש עליהם. רק דצ"ע לפי המהרש"א מה דנקטו בגמ' הלשון לעמוד בפניהם, והיה לגמ' לומר לפי המהרש"א לעמוד בפניה.

קכב. בגמ' תנו רבנן אין הסומא יוצא במקלו. ביאר רש"י דהוי דרך חול ואיכא זילותא דיו"ט. וקשה דמאי דרך חול איכא כאן, הרי מיירי בסומא שכך הוא דרך הילוכו, ואין כל הילוכו לחול דווקא, ולמה יהא בכך דרך חול, ובשלמא רועה בתרמילו ניחא דהוי דרך חול, דלעבודתו הולך בה, אבל בסומא קשה. ואולי יש לומר דמיירי שלדרך קצרה יכול הסומא לילך בלא מקלו, ורק לדרך ארוכה הוא צריך למקלו, ולכן אם הולך במקלו הוי דרך חול, שנראה שהולך לדרך ארוכה ולצורך חול.

אם כהתירוץ הראשון דמשום בעתותא התירו לכתף, וצ"ע.

לשוחטו, או דלא אסרינן אפי' בנולד, וכיש מום מותר לשוחטו.

דף כו ע"א

קכד. במשנה אם יש בו מום יעלה וישחוט ואם לאו לא ישחוט ר"ש אומר וכו'. עיין רש"י דביאר דמיירי שכבר היה לו בו מום מערב יו"ט רק שעדיין לא בדקו מומחה, ומ"מ סבר ר' יהודה דביש לו מום קבוע ישחוט, כיון דמוקצה ליכא דהא מאתמול דעתיה עילויה. אבל קשה לביאר רש"י למה מיירי בנפל לבור, היה למשנה לכתוב המחלוקת בסתם בכור שלא בדקוהו קודם יו"ט אם מותר לשוחטו ע"י מום או לא. ועיין בגמ' דבאמת הקשו כן ותירצו דמשום צער בעלי חיים הו"א דלעלותו ודאי מותר, וקמ"ל דרק אם יש בו מום קבוע מותר, והיינו דודאי רק כרש"י מבואר קושיית הגמ', דאם במום שנעשה ע"י נפילתו מיירי, מה הקשו בגמ' ולפלגו ברואין בעלמא, הרי בזה נחלקו אם מום זה הוה נולד ואפי' במומו אסור

דף כו ע"ב

קכה. בגמ' ושויין שאם נולד הוא ומומו עמו שזה מן המוכן. היינו דלא סבר ר"ש דמה שיש לאסור כאן משום נולד הוא, אלא דמה שאסר כאן היה משום תיקון כלי ביו"ט, דכשנולד בו רק מומו היום יש כאן תיקון ביו"ט, ואסור להשתמש בו, ומשא"כ כשנולדו הוא ומומו אין כאן תיקון, דנולד מוכן. אבל קשה דמצינו דלר"ש אפי' דמוקצה לית ליה, מ"מ נולד אית ליה, שכן אסר ר"ש בנולד, וא"כ למה בנולד הוא ומומו מותר, וכ"ש שיקשה על ר"י דהוא ודאי סבר דנולד אסור, דאם מוקצה אית ליה כ"ש דנולד אית ליה, ואפי' בנפל רק מומו היום סבר ר"י דאסור משום דלאו דעתיה עילויה מאתמול, וכדכתב ברש"י בע"א בד"ה אם יש בו מום, וצ"ע.

קכו. ברש"י ד"ה יש מוקצה להצי שבת, משום חצי שבת אם הוקצה בחציו מי הוי מוקצה

אביו ולטעמיך קדירות דעלמא, דגם שם מיירי שבבין השמשות רותחין הם, ומ"מ אח"כ אכלינן מינייהו. אבל קשה דמניין לאביו שלכך נתכוון ר' זירא במה שאמר על פולין ועדשים שכשהם בקדירה אדחו להו, דהיינו כל זמן שהם רותחים, הרי אפשר דכוונתו היה דבזמן שהם בקדירה אינם ראויים לא לכוס, כיון שהם כבר אינם יבשים דבאמצע בישול הם עכשיו, ואילו לאוכלם ודאי אינם ראויים כיון שעדיין לא נתבשלו כל צורכם, ולכך נדחו, ובאמת מה שהם רותחים אין נחשב כלל לדיחוי, דהרי אפשר לקררם בקל, וא"כ לא קשה מידי מקדירות דעלמא, דהרי שם הם ראויים לאכילה בבין השמשות, ובקל אפשר לקררם, וצ"ע.

קכח. בגמ' אמרי ורדינאה חזי בוכרא

דבי נשיאה הוה ביזמא טבא לא הוה חזי. לבאורה קשה דהא כאן אמרו דלא הוה חזי מומין ביזמא טבא, ואילו לעיל אמרו דר' יהודה נשיאה רצה כן להראות המומין ביו"ט. וצריך לומר דאמי ורדינאה נשיא מדור

לכולי שבת אם לא. צריך ביאור מניין לו לרש"י דאיבעיא דגמ' היה לאסור כל השבת כולו בשביל מוקצה של חציו, וגם לכאורה לא מסתבר לומר כן, דהרי מיירי כאן בשנעשה מוקצה באמצע שבת, וא"כ איך שייך לומר דכל השבת יהא מוקצה, הרי בתחילת שבת לא ידע כלל שיהא מוקצה אח"כ, וא"כ תחילת השבת ודאי דלא איבעיא לן שיהא מוקצה, וא"כ מסתבר שגם החלק שבסוף שבת שאינו מוקצה לא ייאסר משום מוקצה כמו תחילת שבת, דהרי ממילא לא היה אסור כל השבת משום מוקצה, וא"כ יש לומר דכשיש מוקצה היא אסור וכשאינן מוקצה יחזור להיתרו, וצ"ע.

דף כז ע"א

קכז. בגמ' ת"ש מפולין ועדשים וכו' שדינחו בקדירה אדחו להו גמר בשוליהו חזו להו אמר ליה אביו ולטעמיך וכו'. ביאר רש"י דמה שאדחו להו כשהם בקדירה היינו כל זמן שהם רותחים. ולפי זה ניהא מה שהקשה על זה

לבאר דחביריו שאמר כאן ר"ש
הם אלו שאמר בשמם הרי אמרו
לעיל, וצ"ע.

דף כז ע"ב

קל. **בגמ' ר' אמי כי חזי מאתמול**
הוה חזי וביו"ט שיולי קא
משייל היכי הוה עובדא כי הא
דהוה גברא וכו'. צריך ביאור
קצת, דהא במעשה דההוא
גברא מיירי שהמום נעשה בזמן
שראה רבא, ואילו כאן מיירי
שרק היה ר' אמי רואה המום
אחר שנעשה איך הוא נראה,
ומה עניין זה לזה. וצריך לומר
דהדימיון הוא רק בכך שאחר
שראה משהו בערב יו"ט פסק
עליו ביו"ט, ולא באיך נעשה
המעשה עצמו.

קלא. **בגמ' אלא למר בר אמימר וכו'**
בבעלי חיים שמתו שאסורין
מאי איכא למימר הב"ע
במסוכנת ודברי הכל. היינו
דאם במשנתנו מיירי בקדשים
דמשמע אבל בחולין שריא, הוא
דלא כר"ש שאוסר גם בבעלי
חיים שמתו שהם חולין, ולא כר'
יהודה שאוסר בכל גוונא אם לא
היתה נבילה מערב שבת. ולכך

אחר היה משמש, ולא את ר'
יהודה נשיאה. ורק צריך ביאור,
דאם היה נשיא זה מדור קודם
לר' יהודה נשיאה, למה לא היה
ר' יהודה נשיאה נוהג כאבותיו,
ואם מדור שאחריו היה, למה לא
היה הוא נוהג כר' יהודה נשיאה
שמאבותיו היה. ואולי באמת
קיבל ר' יהודה נשיאה על עצמו
הלכה כר' יצחק נפחא דלא
למחזינהו ביו"ט, וממילא גם
אותו נשיא היה אחריו ונהג
כמותו.

קכט. **ברש"י ד"ה ר"ש בן מנסיא**
וחביריו, אותן שאמר עליהן
הרי אמרו רואין מומין ביו"ט.
עיינ במהרש"א שכבר הקשה
דלכאורה סותר כאן רש"י את
דבריו לעיל (כו. ד"ה א"ל),
דביאר שם שהרי אמרו היינו
רבותינו מדורות שלפנינו, דכאן
אמר דחביריו אמרו כן ולא
רבותיו. ולכאורה אי לאו דברי
רש"י כאן היה אפשר לומר
דכאן מיירי ר"ש מחביריו
שאמרו בשם ר"מ, ואילו לעיל
מיירי ממה שאמרו בשם ר"מ,
ובכך לא היה קשה מידי, ובאמת
צריך ביאור מה הכריח לרש"י

במשנה, ולמה ליה לשקול דווקא נגד כלי שהוא פחות שכיח לשקול כן, אלא ודאי דלדעתו לא הוה שינוי בכך. אבל עדיין קשה, דאפי' דדרך החולקים כן לשקול בכך, למה אסרו ר' יהודה, הרי אין זה דרך מקח וממכר, אלא דרך חלוקה, ולמה ייאסר ביו"ט, דהרי לקמן (כט.) מצינו דאמרו בגמ' לשיטת ר' יהודה דאם לא הוה דרך מקח וממכר אפי' דעבדינן כן בחול, לא נחשב בזה עובדין דחול, דמיירי שם מכלי המיוחד למדה וכדפירש רש"י שם בד"ה הכא לא קעביד, דמשום דבדרך הלואה או מתנה מיירי שם מותר, וא"כ מאי שנא כאן דכן אסר ר' יהודה אפי' שהוא רק בדרך חלוקה. ואולי שם יש עוד טעם להתיר וכתחילת דברי רש"י שם, שדרך לקוחות לומר תן לי לוג ולא מלי לי כלי זה, ורק בכשיש ב' ההתירים הוא דמותר, אבל כאן דאין היתר זה של דרך הלקוחות לומר, לא התירו אפי' שהוא בדרך חלוקה.

קלג. בגמ' אמר רב הונא לא שנו אלא במשחזות של אבן אבל

תירצו בגמ' דמיירי במשנתינו במסוכנת ובקדשים, ולכך לא יזיזנה ממקומה, והוא לכו"ע, דהא גם לר"ש במסוכנת אם הוא בקדשים לא יזיזנה, וכ"ש לר' יהודה דלדעתו גם בחולין אסור להזיזה ממקומה.

דף כח ע"א

קלב. בגמ' כמאן לא כרבי יהודה ולא כרבנן אי כר' יהודה האמר שוקל אדם בשר כנגד הכלי או כנגד הקופיין כנגד הכלי אין כנגד מידי אחרינא לא. צריך ביאור למה לא אפשר לפרש שיטתם כר' יהודה, דמניין לנו דדווקא כלי אמר ר' יהודה ולא דבר אחר, הרי בפשיטות משמע דכל מידי דהיא שינוי מדרך חול מתיר ר' יהודה, וגם מנה כנגד מנה הוה שינוי, ולמה לא יתיר ר' יהודה גם בזה. וצריך לומר דבאמת בדבר זה אם מנה כנגד מנה הוה שינוי נחלקו, דאפשר דלר' יהודה לא הוה שינוי בכך, וכמו שכתב רש"י דכך דרך כל החולקים. והטעם לומר שלא הוה שינוי בכך, דאם הוה שינוי למה לא נקט ר' יהודה כן

במשחזות של עין מותר. צריך ביאור למה לדעת רב הונא לא חילקו כן במשנה עצמה דבשל עין מותר, ולמה רק ע"ג חבירתה אמרו דמותר, דמשמע דרק ע"ג חבירתה מותר, אבל במשחזות אפי' של עין אסור. ובשלמא למ"ד דמתני אסיפא דמה שבשל עין מותר הוא רק להעביר שמונוניתה, אבל לחדדה גם בה אסור, ניהא, דלכך נקטה המשנה ע"ג חבירתה דבה לגמרי מותר, ומשא"כ בשין עין לחדדה אסור כבשל אבן, אבל לאיכא דמתני ארישא על של אבן, יקשה למה לא חיקה המשנה עצמה בזה, דהרי לדעתו בשל עין מותר לגמרי כבע"ג חבירתה. ולמ"ד דמתני אסיפא לא תקשה דמצינו דגם בע"ג חבירתה חילקו דרק להעביר שמונוניתה מותר, וא"כ הוה דינה כבשל עין ממש והדרא הקושיא לדוכתה, דבאמת מי שמתני אמתניתין לא מתני חילוק זה על דברי רב הונא, וממילא אין להקשות ממ"ד זה למ"ד השני.

קלד. בגמ' מאן תנא דבמשחזות אסור אמר רב חסדא דלא כר' יהודה וכו' א"ל רבא לרב חסדא דרשינן משמך הלכה כרבי יהודה. צריך ביאור כאן ב' עניינים, א' הא דאמר רב חסדא על מה דאמרו כמאן תנא, דלא כר' יהודה, למה נקט כמי לא הוה משנתינו, היה לו לומר דמשנתינו כרבנן, דהקושיא היה כמי כן אזלא משנתינו ולא כמי לא אזלא. והב' מה דאמר רבא לרב חסדא דרשינן משמך הלכה כר' יהודה, מניין לו לומר כן, הרי אדרבא מכך דאמר רב חסדא דמשנתינו שהיא סתם משנה לא אזלא כר' יהודה, משמע מדבריו דאין הלכה כמותו, אלא כרבנן וכמשנתינו. ועל קושיא א' היה נראה לתרץ דלכך אמר דלא כר' יהודה ולא אמר דכרבנן אזלא, משום דלא מצינו בדברי רבנן בהדיא דסברי דבמשחזות אסור, דלא מיירי מזה כלל, ולכך נקט ר' יהודה דכשיטתו לא אזלא, כיון דוא אמר בהדיא דכל מכשירי אוכל נפש מותר, וממילא גם משחזות מותר. אבל הקושיא הב'

שהלכה היא דלא כסתם משנה, הרי בכל מקום הלכה כסתם משנה, ואיך פסקו רבא ורב חסדא כר' יהודה, וצ"ע.

דף כה ע"ב

קלה. בגמ' ואמר לי להעביר שמנוניתה וחזיתי לדעתיה דלחדדה קא עביד וקפבר הלכה ואין מורין כן. צריך ביאור למה בשביל שאין מורין כן היה לו לשנות כדיבורו דלשמנונית קא עביד, הרי גם אם היה מודה דלחדדה קא עביד אין זה הוראת הלכה, אלא סיפור דברים בעלמא למאי הוא עושה כן. וצריך לומר דאם היה אומר בהדיא כוונת עשייתו, היו באים תלמידיו ומורין כן להלכה, ואפי' שהוא עצמו לא הורה כן, ולכך שינה כדיבורו, ומ"מ נתן להם להבין דבאמת לחדדה קא עביד, וכדאמר רב נחמיה חזיתי לדעתיה, ובכך הבינו דהלכה הוא אבל אין מורין לאחרים לעשות כן.

קשה. ומהר"ר יצחק גרינוולד שמעתי לתריץ, דבאמת מה דלא אמר רב חסדא דמשנתינו כרבנן אזלא, ואמר דכר' יהודה לא אזלא, מטעם זה אמר דסבירא ליה לרב חסדא כוותיה, ולכך כיון שרצה לפסוק כר' יהודה הקשה לו למה לא אזלא משנתינו כר' יהודה, וממילא מכך גם הבין רבא מדברי רב חסדא דהלכה כר' יהודה, ולכך אמר דרשינן משמך הלכה כר' יהודה. וגם מצא ראיה לדבריו מדברי רבינו חננאל כאן, דהוסיף ר"ח בדבריו על דברי רבנן דר' יהודה ודייק, הא כל דבר שאינו אוכל נפש שבת ויו"ט שוין, והיינו דבא ר"ח לאפוקי מן התירוץ שתירצנו לעיל מה דלא אמר רב חסדא דאזלא משנתינו כרבנן, דאין זה משום שלא משמע בהדיא בדברי רבנן דבמשחזות אסור, דבאמת מדויק בדבריהם להדיא דבמשחזות אסור, אלא מה דלא אמר כן רב חסדא הוא משום דסבירא ליה כר' יהודה, ולכך אמר דתנא זה דלא כר' יהודה. אבל באמת קשה איך שייך

דף כט ע"א

לכך, וכדביאר רש"י דידעי בה רבים ומחלי ואין זה גזל, וא"כ למה הביאו ראיה מגזל ואינו יודע ממי גזל שלכך יעשו בהם צרכי רבים. והביאור הוא, דאמת הוא שאין זה גזילה, רק דאם אתם רוצים להחמיר ולהחזיר לרבים שגזלתם מהם לדבריכם, עשו בהם צרכי רבים, ובכך תחזירו הגזילה לאותם רבים לפי חומרא שהחמרתם.

קלח. **בגמ' והנחתום מודד תבלין ונותן לתוך קדרתו כדי שלא יקדיח תבשיליו.** לכאורה קשה דהא אפי' על למדוד לצורך שתיתן אשה חלה בעין יפה פליג שמואל שאסור, ואילו על נחתום לא פליג שמואל ומשמע דלכו"ע מותר, ומאי שנא. והביאור הוא דהיות ובנחתום המדידה היחא לצורך אוכל נפש ממש, דהרי בלא זה יכול להקדיח תבשיליו, לכך התירו אפי' במדידה ממש, דאין זה רק מכשירי אוכל נפש אלא אוכל נפש עצמו, ומשא"כ לצורך יתן חלה בעין יפה אין זה צורך אוכל נפש, אלא טעם מחודש להיתר, ואין זה היתר מן התורה

קלח. **בגמ' דרבנן אדרבנן נמי לא קשיא התם קא עביד כדעבדין בחול הכא לא קעביד כדעבדין בחול דעבדי אינשי דמקרבא חמרא וכו'.** ביאר רש"י דהיות ושדרך הלקוחות לומר תן לי לוג ואין דרכן לומר מלא לי כלי זה, לכך אין זה כדרך חול אפי' דהיא כלי המיוחד למדה. וצריך ביאור בזה, דמה איכפת לי מה דרך הלקוחות לומר, הרי הוא משתמש עכשיו באותו כלי ואופן שנוהג בחול, א"כ למה לא ייחשב עובדין דחול בעשייתו. ואולי יש לומר דזהו כוונת רש"י, דאפי' דעשייתו היא כדרך חול, מ"מ אין זה דרך מקח וממכר כבחול, אלא נראה כהלואה או מתנה, דבאופן כזה אפי' שהיא כחול מותר גם בשבת לעשות כן, ורק באופן של מקח וממכר אסור.

קלח. **בגמ' אמרו להם אי אתם זקוקים לכך וכו' אמרו להם הואיל והחמרתם על עצמכם עשו מהם צרכי רבים דתניא גזל ואינו יודע למי גזל וכו'.** צריך ביאור דהרי אמרו להם שאינם צריכים

יותר הזינן דפעם שניה היא, דהרי אפי' צרור או קיסם אין בו. והביאור הוא, דהיות ואין זה מוכרח לצורך האכילה, לכך לא התירו אפי' באין בו טרחא, וכדפירש רש"י למעלה דהיה אפשר לעשותו קודם יו"ט.

קמ. בתוד"ה שלא יזכיר בא"ד וקשה דפשיטא דאסור ועוד אמאי קאמר סכום מדה ה"ל למימר ובלבד שלא יזכיר מדה. היינו דהקושיא הראשונה היא על רשב"א דפיטא דאסור ואיך אמר שמותר, והקושיא הב' היא על ת"ק דלמאי נקט סכום. ולכאורה היה לתוס' להקשות על רש"י גם למה נקט יזכיר לו, דמאי מזכיר כאן שייכי לרש"י, והיה לו לומר ובלבד שלא יאמר לו המדה, אבל לתוס' ניהא דהרי מיירי שמזכיר לו החוב שהיה לו מכבר.

פרק ד

קמא. במשנה אבל מביא הוא על כתפו או לפניו וכן המוליך את התבן לא יפשיל את הקופה לאחוריו. לפניו ביאר רש"י דהיינו בידו. ובאמת צריך ביאור

עצמו כאוכל נפש, ולכך פליש עליה שמואל.

דף כט ע"ב

קלט. בגמ' תנו רבנן אין שונין קמה ביו"ט וכו' ושוין שאם נפל לתוכן צרור או קיסם ששונין. צריך ביאור מה יהא הדין בלנפות הקמה לראשונה, אם גם אסור כבשניה, או שלנפות בראשונה מוכרחים ולכך מותר. ובפשיטות היה נראה מדברי הגמ' דבנפל צרור או קיסם ששונין, דבראשונה גם מנפים הקמה, דהרי הזינן דכשיש צרור שא"א לאוכלו בכך כן התירו לנפותו עוד, וא"כ כ"ש בראשונה שא"א כלל לאוכלו בכך שמותר לנפותו. אבל עיין רש"י דביאר דבאמת מה דהתירו לנפותו עוד בנפל צרור או קיסם, זהו משום שאין בו טרחא וגם נראה לעין שזו פעם שניה, וממילא משמע דבראשונה שיש בה טרחא ובאמת המציאות היא שהוא מנפהו לראשונה ודאי שאסור. ומה דבסתם אסור לשנות ולנפות, הרי אין בו טרחא ובה

בחול לא עבדינן הכי, וכי בחול מרצו לטרוח בסתם. ועיין בתוס' דביאר דבכך יש יותר טורה, ומ"מ בעינן לשנות ביו"ט, ולדבריו נחא, אבל לרש"י קשה, וצ"ע.

קמג. בגמ' אמר רב כהנא זאת אומרת מתחילין באוצר תחילה מני ר"ש וכו' אימא סיפא וכו'. צריך ביאור למה קושיית הגמ' דסתירה יש בין הרישא והסיפא באה רק אחר המימרא של רב כהנא, הרי גם בלא דברי כהנא יש כאן סתירה, והיה לגמ' להקשות מיד דסתירה יש כאן, וצ"ע.

קמז. בתוד"ה דדרו ברגלא בא"ד וכן נמי פירש הקונטרס גבי דדרו באגרא לדרו באכפא ואפי' נמי אין להקל מ"מ שנוי הוא. צריך ביאור דתוס' לכאורה מביא ראיה מרש"י לומר איפכא מרש"י, ובאמת רש"י עצמו אינו סותר כלל, וגם אינו כתוס', דהרי רש"י רק אמר דאפי' דאינו להקל הוה שנוי ם אין מוסיף בכך טורה יותר, ואילו תוס' פירש דאפי' דמכביד טורה יותר מקודם הוה שנוי, ומה ראיה יש

למה לא אמרו במשנה על כתפו או בידו, ולמאי נקטו לפניו, דהרי אם לאסור לאחוריו ככתבן נתכוונו, למה לא אמרו בהדיא ככתבן שבידו לפניו מותר ולאחוריו אסור. וגם למאי בעינן לאפוקי מלאחוריו שאסור, הרי אין דרך כלל ליטול כד יין בידו לאחוריו, שהרי בכך יישפך כל היין מן הכד. ונראה דצריך לומר דבאמת לא בא לאפוקי מלאחוריו, אלא היות דכתבן נקטו דלאחוריו אסור, נקטו גם לגבי הכד דלפניו מותר, והוא משום דכך דרכו לקחתו לפניו, ובאמת אין איסור בלאחוריו אלא שאין זה שייך ממילא. רק דא"כ קשה למה בתבן נקט אלא מביאה בידו, ולא נקט מביאה לפניו וכבכד, וצ"ע.

דף ל ע"א

קמב. בגמ' אתקין רבא במחוזא דדרו בדוחקא לדרו ברגלא. ביאר רש"י דבחול נודשא על כתיפו וידש בה טורה גדול, ולכך ביו"ט בעינן לשנות להקל ולקחתה בעתה ברגלו שהיא קל יותר. וקשה דאם בכך קל יותר למה

משיטת רש"י שם לשיטת תוס',
וצ"ע.

קמה. בתור"ה דמליא בהצבא רבה
בא"ד וי"ל דהא מפיש בהלוכא
ושנוי נמי ליכא דבחול נמי
עבדינן הכי. קשה לפי מה
שאמר תוס' דשנוי נמי ליכא,
דא"כ מה היה התו"א בגמ'
לתרץ שיעשו כן, דאם ליכא
שנוי למה אמרינן כן כלל, דהרי
אין כאן תירוץ וקושיא אלא
אפי' הו"א אין כאן, ובפרט קשה
אחר שכבר דחו דאין בזה שנוי
למה אמרו שוב דמליא בהצבא
זוטא תמלי בהצבא רבה, הרי
כבר אמרנו דאין בזה ממילא
שנוי. ולרש"י דביאר דבעינן
לשנות להקל או שלכל הפחות
שלא להוסיף בטורח ניהא,
דבאמת לדעתו כן הוה שנוי
אפי' שעבדינן כן בחול נמי,
ומ"מ אין זה שנוי להקל ולכן לא
עבדינן הכי, ורק לתוס' דא"א
לדחות דמשום טירחא יתירה לא
הוה שנוי, דהרי לדעתו כן הוה
שנוי בכך, ולכך היה לו לתרץ
דאין זה שנוי משום דעבדינן כן
גם בחול, רק לשיטתו קשה
כנ"ל, וצ"ע.

דף ל ע"ב

קמו. בגמ' אביי ורבא דאמרי
תרוייהו באומר איני בודל מהם
כל בין השמשות דלא חלה
קדושה עלייהו אבל עצי סוכה
דחלה קדושה וכו'. צריך ביאור
דאם אביי ורבא מחלקים בין
סדינין ועטרותיה לעצי סוכה,
דכההיתר רק בסדינין
בעטרותיה ולא בעצי הסוכה
עצמם, למאי להם לומר דמיירי
באומר איני בודל מהם, הרי היה
אפשר לומר דבסדינין אין
קדושה ורק בעצי הסוכה יש
קדושה. ובאמת משמע
מדבריהם דהיה ברור להם שגם
בסדינין וכדומה חלה קדושה
עלייהו, ולכך בעינן תנאי שלא
יחול. רק דצריך ביאור מניין
להם דגם על הסדינין חלה
קדושה, הרי לה' נאמר רק על
הסוכה עצמה ולא על הסדינין,
וצ"ע.

קמו. בגמ' ומאי שנא מהא דאתמר
וכו' אמר רב כל אחת ואחת
יוצא בה ואוכלה לאלתר ורב
אסי אמר כל אחת ואחת יוצא
בה ואוכלה למחר. מדברי רש"י
משמע דהקושיא היא רק מדברי

רב אסי, אבל מדברי רב לא קשה מידי, דהא הוא סבר דההיתר הוא מכיון שכבר נעשית מצותה ורק למצותה אתקמאי, וא"כ כאן בסוכה שעדיין לא נגמר מצותה, לכך עדיין אסורה, אבל לרב אסי דסבר דמיוגו דבבין השמשות אתקצאי לכולי יומא, א"כ כאן שעל חולו של מועד התנה, כיון דנגמר יו"ט ראשון נגמר הקצאתה, ולמה יהא אסור כל שבעה. אבל באמת צריך ביאור מה כלל הקושיא מהא דאתרוגים על עצי הסוכה, הרי שם מה דנגמר הקצאתה היא

משום שבהדיא הפריש שבעה אתרוגים לשבעה ימים, ומשא"כ כאן שלשאר ימים לא הפריש סוכה אחרת לכך לא נגמר הקצאתה, וצאי קושיא יש כאן כלל. ואין לומר דהתנאי הוה כהפריש דבהדיא אמר שאינו רוצה בה לכל שבעה. דהרי המצוה הוא כן לכל שבעה, ורק אם מביא סוכה אחרת לקיום המצוה בשאר ימים היה לדבריו להואיל, אבל עכשיו שלא הכין עוד סוכה מה ההו"א שיואיל לבטל קדושתה אחר יו"ט ראשון, והרי רחמנא אמר שבעה ימים לה, וצ"ע.